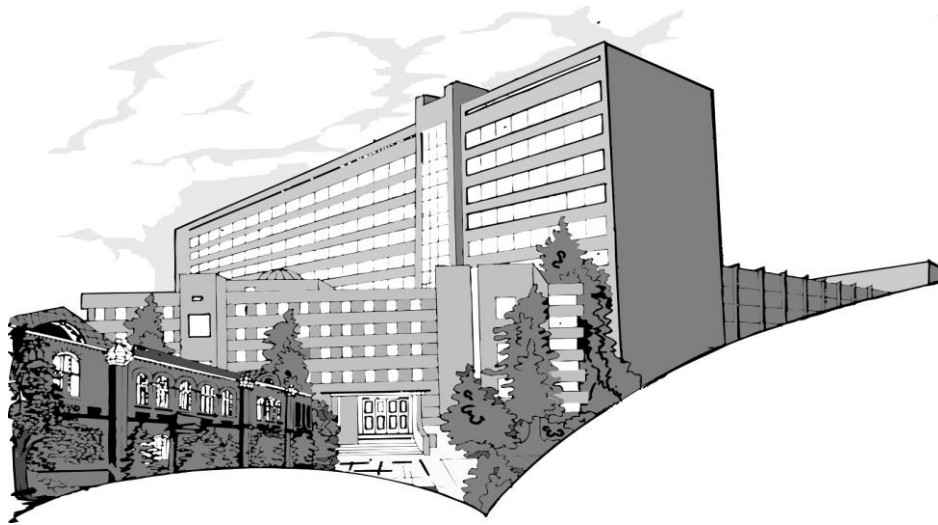

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ БОЛГАРСЬКОЇ МОВИ
ІМЕНІ ЛЮБОМИРА АНДРЕЙЧИНА
ПРИ БОЛГАРСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЦЕНТР АСОЦІАЦІЇ ГЕЛЬМГОЛЬЦА
(ГАМБУРГ, НІМЕЧЧИНА)
ІНСТИТУТ СЛАВІСТИКИ ГАМБУРЗЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Матеріали

I Міжнародної науково-практичної конференції
**«ФІЛОЛОГІЯ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКА
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ»**

25–26 жовтня 2018 року

Херсон – 2018

Рекомендовано до видання на засіданні вченої ради факультету філології та журналістики (протокол від «15» жовтня 2018 р. № 2)

Рекомендовано до видання на засіданні вченої ради Херсонського державного університету (протокол від «28» листопада 2018 р. № 4)

Рецензенти:

Голобородько Є.П. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, професор кафедри педагогіки й менеджменту освіти КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради;

Демченко В.М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету

Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: реалії і перспективи» (25–26 жовтня 2018 р.) [Електронний ресурс] / За заг. ред. І. В. Гайдаєнко; упор. Т. Г. Окуневич – 2018. – 251с.

Збірник матеріалів є підсумком обговорення на I Міжнародній науково-практичній конференції «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: реалії і перспективи» актуальних питань лексикології, фразеології та граматики української мови; когнітивної й комунікативної лінгвістики, лінгвостилістики української мови; питань соціолінгвістики; стильових та жанрових особливостей творів української і світової літератури; питань розвитку шкільної дидактики; актуальних питань сучасного мас-медійного простору.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих закладів освіти, учителів.

Відповідальність за зміст статей і тез несуть автори та їхні наукові керівники.

ЗМІСТ

Agaropenko Mariia, Stepanchuk Natalia	
FORMATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCY OF FUTURE SPECIALISTS OF THE AUTOMOBILE TRANSPORT FIELD.....	9
Бакум Зінаїда	
ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В МОВНІЙ ОСВІТІ.....	11
Бахтіарова Тетяна	
ДЕТЕКТИВНИЙ РОМАН «ЖЕРТВА ЗАБУТОГО МАЙСТРА» Є.КОНОНЕНКО: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ.....	13
Беценко Тетяна	
ПРИРОДА СИНТАКСИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НОВЕЛІСТИКИ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА.....	16
Бокшань Галина	
НЕОМІФОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ СВІТУ В ДИЛОГІЇ ГАЛИНИ ПАГУТЯК «ПИСАР СХІДНИХ ВОРИТ ПРИТУЛКУ» ТА «ПИСАР ЗАХІДНИХ ВОРИТ ПРИТУЛКУ».....	19
Бондаренко Лідія	
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	22
Бродська Ростислава	
НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ УКРАЇНСЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННЮ.....	25
Гаврилова Яна	
ВИСВІТЛЕННЯ РЕФОРМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИМ ВИДАННЯМ «ВГОРУ».....	27
Гайдаєнко Ірина	
МОВНА ОБ'ЄКТИВАЦІЯ КОНЦЕПТУ «СМАК» У ХУДОЖНІЙ ПОЕТИЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ І. ФРАНКА ТА Ю.ФЕДЬКОВИЧА.....	30
Гайдученко Галина	
МОВНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІВІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ВАНТЮРНОМУ РОМАНІ.....	34
Галаган Валентина	
СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЩОДЕННИКОВИХ ЗАПИСІВ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА.....	37
Галич Артем	
АВТОПОРТРЕТ ПИСЬМЕННИКА: Г. ГРАСС, І. ЖИЛЕНКО, В. ГОМБРОВИЧ.....	38
Гирич Зоя	
ФОРМИРОВАНИЕ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ИНЖЕНЕРНОГО ПРОФИЛЯ В	

Кавера Наталія	
ОСВОЄННЯ АНГЛІЦИЗМА «ОНЛАЙН» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	82
Карабута Олена	
ЛЕКСИКА СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ: СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ.	85
Климович Світлана	
ГЛЮТОНІМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДЕСЕРТІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ГАСТРОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	87
Колесникова Лариса	
МІФОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ СЛОВЕСНОГО СИМВОЛУ.....	90
Костюшко Вікторія	
ПІДХОДИ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	93
Кузнєцова Анастасія	
ВИВЧЕННЯ ДІЄСЛОВА ЗА ТЕХНОЛОГІЄЮ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	96
Кучеренко Ірина	
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ- СЛОВЕСНИКА ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАХІВЦЯ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ.....	98
Кушнір Ірина	
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НОВІТНЬОГО ВИЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОФОНІВ.....	102
Лук'яненко Дарія	
«ДРАКОНЯЧІ» Й ЛЮДСЬКІ ЗАКОНИ: ПРОТИСТОЯННЯ В ПОВІСТІ- КАЗЦІ ЮРІЯ ВИННИЧУКА «МІСЦЕ ДЛЯ ДРАКОНА».....	104
Магдич Тетяна	
РОБОТА НАД ЕСЕ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ 10-11-х КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	107
Мамчур Лідія	
РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	110
Мартос Світлана	
СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ ДЕТЕКТОР МОВНОЇ СИТУАЦІЇ ХЕРСОНА.....	113
Мелконян Валентина	
НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ.....	116
Мельничук Юлія	
ВИКОРИСТАННЯ ГУМОРИСТИЧНИХ ТВОРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ.....	119
Меркотан Валентина	
ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОДНОСКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ НА ТЕКСТОВІЙ ОСНОВІ	122
Мироненко Оксана	
ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ	

3. Пентилюк, М. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей / М. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2012. – 256 с.
4. Пентилюк, М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті / М. Пентилюк // Укр. мова і літ. в шк. – 2010. – № 2. – С. 2 – 5.
5. Фіцула, М. Педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – Тернопіль : навчальна книга – Богдан, 2008. – 232 с.
6. Хуторской, А. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58 – 64.
7. McClelland, D. C. (1998). Identifying competencies with behavioral-event interviews. *Psychological Science*, 9, p. 331 – 339.

Мартос Світлана,

м.Херсон

martoss@ukr.net

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ ДЕТЕКТОР МОВНОЇ СИТУАЦІЇ ХЕРСОНА

Мовне питання в Україні залишається актуальним протягом кількох століть. Адже мову більшість вважає головною ознакою нації і, втративши її, втрачають націю. Уже тривалий час курс нашої держави спрямований на європеїзацію та українізацію. І лише нещодавно почали пропонуватися та запроваджуватися рішучі кроки для покращення ситуації у мовному питанні.

У березні 2018 року на факультеті філології та журналістики Херсонського державного університету студентами та викладачами кафедри української мови був проведений соціолінгвістичний детектор «Мовна ситуація на Херсонщині», а у квітні цього ж року студенти третього курсу проходили соціолінгвістичну практику протягом двох тижнів (модератор проекту і керівник практики – автор публікації). Головним завданням цих заходів було з'ясування особливостей мовленнєвого простору Херсонщини, основні методи дослідження – спостереження, опитування, анкетування. Окремі аспекти мовної ситуації Херсона висвітлено в нашій студії, а саме: сучасний стан мови херсонських телеканалів; мовне питання у вірменській національній меншині Херсона; українська мова у соціальній мережі Інстаграм (акаунт «Топ-Херсон»); мовна ситуація Херсонщини очима представників органів місцевого самоврядування.

Засоби масової інформації – це важливе джерело інформування, культурно-просвітницького впливу та формування суспільної думки. З-поміж усіх ЗМІ телебачення є найпотужнішим сучасним інструментом пропаганди.

Від 13 жовтня 2017 року почав діяти закон, який зобов'язує загальнонаціональні телеканали збільшити частку передач і фільмів українською мовою до щонайменше 75 %. Спостереження за функціонуванням української мови в телепросторі Херсона засвідчили, що лише телеканал «Скіфія» дотримується цієї вимоги. Херсонська обласна державна телерадіокомпанія «Скіфія» у 2015 році включилася у процес реформування системи державного телерадіомовлення, перетворення його у суспільне, стала філією Національної суспільної телерадіокомпанії України. Припускаємо, що саме це зумовлює близько 85 % україномовного ефірного часу на телеканалі. Художні фільми й мультфільми транслюють з перекладом українською.

На регіональному телерадіоканалі «ЯТБ» у будні з 18-ти годин трансляції 5 годин припадає на україномовні передачі, тобто лише 33 % ефірного часу відведено для державної мови. У неділю українська мова звучить 7 годин із сукупних 17-ти годин трансляції, тобто 41,1 %. Середній відсоток україномовних передач становить 38 %.

На регіональному телеканалі «KRATU» у будні трансляція триває 19 годин, з них 9,5 годин – українською мовою, тобто близько 50 %. У неділю, коли кількість глядачів найбільша, частка україномовної продукції на цьому телеканалі значно зменшується. Лише 6,5 годин лунає українська мова в ефірі, тобто 39 %. Якщо говорити про середній показник, то близько 45 % продукції виходить українською мовою.

Херсон – місто багатонаціональне. У ньому проживають представники більше 10 національностей. Етнічне розмаїття Херсона зумовлене специфікою його становлення й розвитку. Найчисельніші етноси Херсона — українці, росіяни й білоруси (94 %). Кількісно українці значно переважають (67,8 %), на другому місці знаходяться росіяни (18,5 %), на третьому – білоруси (7,3 %). Інші національності (євреї, вірмени, молдовани, поляки, азербайджанці, татари, болгары, цигани тощо) складають 6 %. Об'єктом дослідження було обрано стан володіння державною мовою вірменами, які проживають у Херсоні.

Всеукраїнський перепис населення 2001 року подає свідчення про вибір рідної мови містянами з урахуванням етнічної належності. Оскільки найчисельнішими етносами Херсона є українці й росіяни, то ми подаємо цифрові показники саме про ці національності щодо вибору ними рідної мови: 68,86 % українців назвали свою мову рідною; 31,09 % українців назвали рідною російську мову; 4,14 % росіян назвали рідною українську мову; 95,82 % росіян назвали рідною російську мову. Отже, більшість українців та росіян вважають рідною мову своєї національності. За результатами опитування, серед вірмен такий відсоток становить 66%.

У той же час багато вірмен визнають рідною мову не своєї національності. Значна частина вірмен також визнають українську й російську мови як другу, якою вільно володіють. За віковими категоріями відсоток вірмен у віці 18-30 років, які володіють державною мовою вільно, складає 70 %, серед опитуваних віком від 30 до 50 років вільно володіють українською мовою 35%. Рівень володіння українською мовою в достатньому для розуміння обсязі серед респондентів віком від 18 до 30 років складає 30%, у віці 30–50 років – 65%, віком від 50 років і старше відсоток складає 40%. Загалом серед усіх категорій опитуваних не розуміють українську мову лише 20 %. Результати опитування свідчать, що вірмени, які визнають українську мову як другу рідну, – це здебільшого молоді віком від 18 до 30 років.

Майбутнє будь-якої держави зосереджене в руках молоді. Саме ця ланка суспільства має усі можливості для розвитку міста й держави в різних сферах. Одним із об'єктів дослідження було обрано мову акаунту «Топ-Херсон» у соціальній мережі Інстаграм. На цій сторінці молоді херсонці обмінюються своїми фотокартками, враженнями від певної події у місті, відгуками після відвідування розважальних закладів, театральних вистав, діляться ідеями та обговорюють останні новини міста.

Кожна фотографія на сторінці має свій підпис або коротеньку історію. На жаль, більшість таких анотацій подано російською мовою, на кожні 10–12 фотографій лише одна підписана українською. Зважаючи на геолокацію, яка постійно вказується над фотографією, помічено, що більшості фотографій з анотацією українською мовою властиве «україномовне середовище». Молоді херсонці, які фотографують певні моменти у таких місцях, як

«Львівська майстерня шоколаду», «Львівські круасани», кафе-ресторан «Криничка» або на фоні будь-якої патріотичної архітектури, прапора України тощо, то і підпис під ілюстрацією найчастіше залишають українською мовою, наприклад: *Всім доброго дня, бажаємо гарного дня і натхнення. Люди ми тільки тоді, як сильно любимо. Всім бажаємо продуктивного дня* тощо.

Отже, атмосфера й оточення людини впливають на вибір мови підсвідомо. Коли молоді містяни бачать події, що так чи інакше пов'язані із суто українським, патріотичним, або саме оточення натякає на україномовне середовище, то і в херсонцях просинається дух патріотизму. Прикро, що рідної мови замало в акаунті «Топ-Херсон» соціальної мережі Інстаграм. Насправді, ситуація не є дуже критичною, однак у порівнянні з іншими схожими сторінками, як от *lviv_instacity*, *misto_poltava*, *instalutsk*, молоді херсонці трохи забувають про рідну мову.

Вагому роль у вирішенні мовного питання відіграють представники органів місцевого самоврядування, адже вони є тією рушійною силою, яка може усунути недоліки, існуючі в мовному просторі Херсона. З метою з'ясування, як депутати облради і міськради оцінюють мовну ситуацію, було проведено анонімне анкетування. Більшість депутатів вважають, що у загальній ситуації щодо вживання української мови в Україні за роки незалежності відбулися зміни на краще. Так, 40% вважають, що відбулися значні зміни на краще, стільки ж – що відбулись незначні зміни на краще і лише 20% відповіли, що у ситуації щодо вживання державної мови нічого не змінилося. Що стосується загальної ситуації щодо вживання російської мови в Україні за роки незалежності, то, на думку більше половини депутатів, а саме 60%, ніяких змін не відбулося. Як повідомив один із депутатів Херсонської міськради, люди як спілкувалися на побутовому рівні російською мовою, так і спілкуються зараз, і це ніяк не викоріниш. Однак, 20% опитуваних відповіли, що відбулись незначні зміни на краще, ще 20% вважають, що ситуація щодо російської мови зазнала незначних змін на гірше.

Щодо того, яким має бути статус української та російської мови в країні, то депутати одностайно відповіли, що державною мовою має бути лише українська. Щодо статусу російської, то одні вважають, що російська мова має мати такі самі права, як і решта мов національних меншин, а інші – російська мова має використовуватися паралельно лише як розмовна. Щодо ймовірності виникнення конфліктів в Україні на мовному ґрунті, то більшість вважає, що загрози не існує (60%), однак, частина депутатів все-таки мають думку, що хоч мінімальна, але загроза є (40%). Як розповів один із опитуваних депутатів, реальної загрози виникнення «мовного» конфлікту в країні нема. Загроза може виникнути лише тоді, коли хтось штучно почне провокувати конфлікт.

У державних установах, де спілкування та ведення документації має вестися українською мовою, російська мова ще не викорінилася. І депутати це визнають: 60% відповіло, що українську мову вживають в меншому обсязі, ніж вимагає її статус державної, а 40% погоджуються з тим, що мова вживається в обсязі, що відповідає її статусу.

Для того, аби дізнатися, чи надають депутати Херсонщини перевагу українській мові, якщо у них є вибір, ми запитали «Який переклад твору у книжковому магазині Ви би купили – українською чи російською мовою?». Одностайної відповіді на це питання не було: 40% відповіло, що купили би книгу в українському перекладі, стільки ж відповіли, що їх вибір залежить від якості перекладу, і 20% не звертають увагу на мову. Загалом державну політику в мовній сфері більшість респондентів оцінюють позитивно (80%).

Отже, сучасна мовна ситуація Херсона характеризується процесом двомовності, який відображається в усіх сферах життєдіяльності суспільства, починаючи від побутової і закінчуючи державною. Молодь, як лакмусовий папір, здатна зорієнтуватися у тенденціях побутування мов, які є уже в країні, а також вказати, як ситуація складеться у недалекому майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демченко В. Мовне середовище. Екстралінгвістичний нарис про Південь України: Монографія. – Херсон: Айлант, 2001. – 216 с.
2. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 243 с.
3. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації / За ред. Юліане Бестерс-Дільгер. – К., 2008. – 363 с.
4. Українсько-російська двомовність / за заг. ред. Л.О. Ставицької. – К., 2007. – 238 с.

Мелконян Валентина,
м. Херсон

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ

У процесі інтенсивних міжнародних контактів та міжкультурної комунікації все більшого значення набуває писемне мовлення. Стрімке поширення новітніх інформаційних технологій, насамперед Інтернету, призвело до активізації процесу обміну інформацією між різними країнами в усіх сферах сучасного суспільного життя. У зв'язку з цим формування у студентів умінь писемного мовлення англійською мовою стає актуальним.

У сучасних дослідженнях із методики викладання іноземних мов учені пропонують шляхи розв'язання цієї проблеми. Окремі питання навчання писемного мовлення у вищій школі висвітлено у низці праць: формування міжкультурного аспекту комп'ютерної компетентності в письмі [2], навчання творчого письма, розробка тестових завдань, інтерактивного навчання [1]. Однак проблемі навчання писемного мовлення за допомогою електронних засобів навчання не приділяється належної уваги.

Можливість безпосереднього контакту з представниками країни, мова якої вивчається, є дуже значущою за межами культурно-мовного середовища, оскільки міжкультурна комунікація на заняттях з іноземної мови представлено тільки у підручниках та інших навчальних матеріалах. Виникає небезпека того, що в умовах штучного моделювання когнітивних та афективних аспектів міжкультурної взаємодії студенти сформують не своє власне, а «штучне» уявлення про іншомовну культуру. У спілкуванні засобами електронної пошти обговоренню підлягають теми, які в силу обмеженості навчального контексту, лише здогадуються на традиційному занятті з іноземної мови. Водночас можливість безпосереднього спілкування з представниками іншої культури певним чином нейтралізує небезпеку набуття стереотипізованих «готових» знань, що повідомляються авторами підручників та викладачем. Отже, студенти отримують можливість критично перевірити їх і сформувати своє власне уявлення про іншу культуру. Таким чином, набуття нових умінь,